

Bylica skalna *Artemisia eriantha* (1763)

Koordinator: Edward Walusiak

Ekspert lokalny: Walusiak Edward

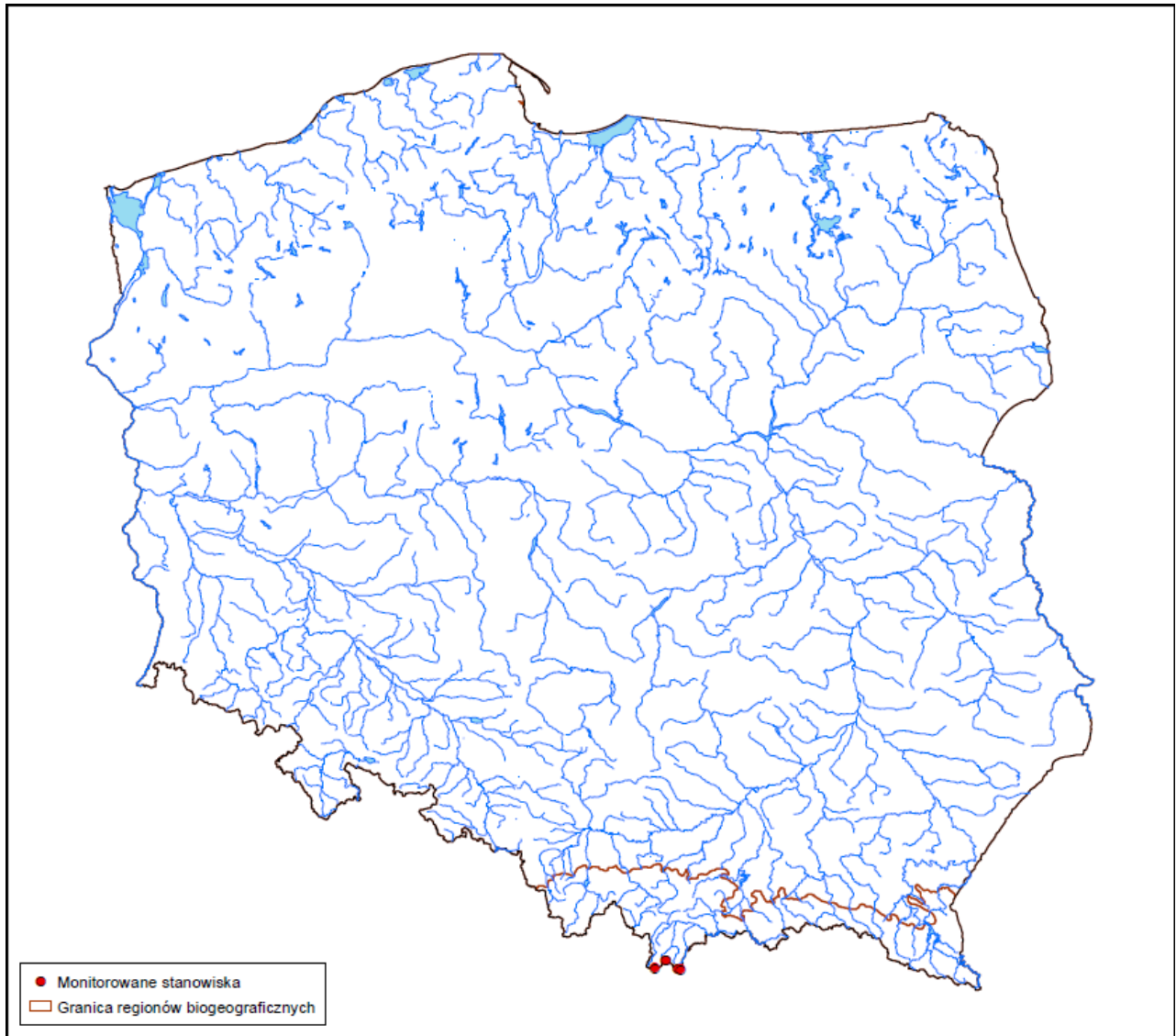
Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych

Gatunek znany jedynie z regionu alpejskiego, gdzie był monitorowany w 2009 roku.

Gatunek wysokogórski, ogranicza swoje występowanie do gór Europy. W Polsce występuje tylko w Tatrach. Badaniami objęto 5 stanowisk położonych w Tatrzańskim Parku Narodowym (Obszar Natura 2000 PLC120001 Tatry).

Bylica skalna należy do jednego z najrzadszych gatunków występujących w Tatrzańskim Parku Narodowym. Do monitoringu wybrano 5 stanowisk, 2 zlokalizowane w Tatrach Wysokich i 3 w Tatrach Zachodnich. Przy wyborze stanowisk starano się wziąć pod uwagę łatwość dostępu do stanowiska (bylica porasta trudno dostępne szczeliny i półki skalne) oraz ogólne rozmieszczenie gatunku w TPN, a także fakt wcześniejszego monitorowania gatunku.

W Tatrach obecnie jest znanych 13 stanowisk bylicy skalnej, oprócz wymienionych notowana jest; Kamienista, Ciemniak-Rzędy Tomanowe, Koło, Cubryna, wschodnia ściana Niższej Galerii Cubryńskiej, Mięgoszowiecki Szczyt, Niżne Rysy i nad Morskim Okiem (Baryła 2001, Piękoś-Mirkowa 2008, Piękoś-Mirkowa, Miechówka 1999).

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu gatunku na tle jego zasięgu geograficznego

W roku bieżącym monitorowano więc gatunek na blisko 50% znanych stanowisk, co stanowi próbę reprezentatywną zarówno dla obszaru Natura 2000 jak i całego regionu alpejskiego.

Tab. 1. Zestawienie badanych stanowisk i obszarów

Lp.	Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska
1	Pieko pod Kopą Kondracką	Tatrzański Park Narodowy, Tatry PLC120001
2	Pieko pod Kopą Kondracką I	Tatrzański Park Narodowy, Tatry PLC120001
3	Ściana Kazalnicy Mięgoszowieckiej	Tatrzański Park Narodowy, Tatry PLC120001
4	Baniste koło Błyszczka	Tatrzański Park Narodowy, Tatry PLC120001

5	Pod Zadnim Mnichem	Tatrzański Park Narodowy, Tatry PLC120001
---	--------------------	---

Stanowiska Piekło pod Kopą Kondracką i Baniste koło Błyszczu, były monitorowane w ramach ogólnopolskiego monitoringu przyrody w latach 2000-2004.

Wyniki badań i ocena stanu zachowania

Liczebność bylicy skalnej na stanowiskach objętych monitoringiem wahała się od 26 do 65 osobników i wynosiła średnio 44. Wszystkie populacje oceniono jako właściwe FV. Identyczny układ ocen uzyskały wskaźniki struktury populacji. W tym przypadku udział osobników generatywnych jak i wegetatywnych oceniono jako właściwe (FV).

Podobnie jest w przypadku stanu zdrowotnego roślin, na wszystkich stanowiskach nie stwierdzono, aby rośliny były uszkodzone przez roślinożerców czy porażone przez różnego rodzaju patogeny. Ocena właściwa (FV).

Wobec stosunkowo stabilnego siedliska, monitoring skupia się przede wszystkim na wskaźnikach stanu populacji.

Stanowiska bylicy skalnej zajmowały od 30 do ok. 100 m², co daje średnią powierzchnię 48 m². Wszystkie stanowiska mieszczą się w kategorii oceny właściwej (FV).

Na żadnym ze stanowisk nie odnotowano obcych gatunków inwazyjnych.

W przypadku gatunków towarzyszących odnotowano gatunki należące do grupy charakterystycznych dla ubogich zbiorowisk szczelinowych z klasy *Asplenietea rupestris*, do których zalicza się również bylica skalna. Bylicy towarzyszyły m.in. w Tatrach Zachodnich: kostrzewa pstra *Festuca versicolor*, brodawnik tatrzański *Leontodon pseudotaraxaci*, przytulia nierównolistna *Galium anisophyllum*, gnidosz okółkowy *Pedicularis verticillata*, wierzba alpejska *Salix alpina*, skalnica sina *Saxifraga caesia*. W Tatrach Wysokich były to: kostrzewa pstra *Festuca versicolor*, jaskier alpejski *Ranunculus alpestris*, wiechlina alpejska *Poa alpina*, szczawiór alpejski *Oxyria digyna*, warzucha tatrzańska *Cochlearia tatrae*, rdest żyworoźni *Polygonum viviparum*, różeniec górski *Rhodiola rosea*, złocieniec alpejski *Leucanthemopsis alpina*, sesleria tatrzańska *Sesleria tatrae*, bartsja alpejska *Bartsia alpina*, dzwonek alpejski *Campanula alpina*, marchwica pospolita *Mutellina purpurea*, kuklik rozestany *Geum reptans*, paprotnica krucha *Cystopteris fragilis*, dzwonek wąskolistny *Campanula polymorpha*, gęsiówka alpejska *Arabis alpina*. W obu rejonach wskaźnik ten otrzymał ocenę właściwą (FV).

Miejsce do kiełkowania określone jako udział procentowy (od 3 do 5 %) odkrytej gleby na stanowisku (szczeliny wypełnione próchnicą) określono w granicach odpowiadających ocenie właściwej (FV).

Na objętych monitoringiem stanowiskach stwierdzono zaledwie 2 typy oddziaływań naturalnych lub powodowanych przez człowieka:

624 Turystyka górską, wspinaczka, speleologia – tylko w przypadku jednego stanowiska w bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się szlak turystyczny (Baniste koło Błyszczu), w

przypadku pozostałych występują w ich rejonach trasy wspinaczkowe. Mimo dość intensywnego ruchu turystycznego nie obserwuje się zagrożenia związanego z tego typu oddziaływaniem; wpływ obojętny.

- 900 Erozja – naturalna erozja zasiedlanych skał jako zjawisko długoterminowe nie wpływa znacząco na populacje bylicy skalnej. Tylko w jednym przypadku obserwowano obsuwę skalną z glebą i jednym osobnikiem bylicy; wpływ obojętny lub ujemny.

Ogólnie, stan populacji i siedliska oceniono jako właściwy (FV). Wszystkie badane stanowiska są stabilne, a nawet wykazują tendencje wzrostowe pod względem liczebności populacji.

Perspektywy ochrony wobec objęcia terenu ochroną już od lat jako parku narodowego oraz braku zagrożeń, jak i ogólną ocenę stanowisk uznano również jako właściwe - FV.

Tab. 2. Podsumowanie ocen wskaźników i parametrów na badanych stanowiskach (wszystkie stanowiska leżą w obszarze Natura 2000 Tatry)

Parametr	Wskaźniki	Ocena (liczba stanowisk)		
		FV	U1	U2
Populacja	Liczebność	5	-	-
	Liczebność; osobniki generatywne	5	-	-
	Struktura	5	-	-
	Stan zdrowotny	5	-	-
	Powierzchnia zajętego siedliska	5	-	-
	Obce gatunki inwazyjne	5	-	-
	Miejsca do kiełkowania	5	-	-
Stan populacji		5	-	-
Stan siedliska		5	-	-
Perspektywy ochrony		5	-	-
Ocena globalna		5	-	-

Tab. 3. Zestawienie ocen stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach

Stanowiska	Oceny			
	stan populacji	stan siedliska	perspektywy	ocena ogólna
Piekło pod Kopą Kondracką	FV	FV	FV	FV
Piekło pod Kopą Kondracką I	FV	FV	FV	FV
Ściana Kazalnicy Miękusowickiej	FV	FV	FV	FV
Baniste koło Błyszczka	FV	FV	FV	FV
Pod Zadnim Mnichem	FV	FV	FV	FV

Podsumowując, stan ochrony gatunku na stanowiskach, w obszarze Natura 2000 Tatry i równocześnie w regionie alpejskim, można ocenić jako właściwy. Decydują o tym:

- stan populacji, siedlisk, jak i perspektywy ochrony bylicy skalnej *Artemisia eriantha* jest dobry;
- gatunek z natury występuje zwykle w niewielkich, mało rozproszonych populacjach;
- gatunek w dużym stopniu wykorzystuje potencjalnie dostępne siedliska, które ze względu na warunki wysokogórskie są stabilne i nie ulegają procesom, mogącym zagrozić gatunkowi;
- stan zdrowotny roślin jest właściwy;
- obce gatunki inwazyjne nie stanowią zagrożenia dla populacji bylicy;
- zagrożenia nie stanowi także presja turystyczna.

Tab. 4. Zestawienie ocen stanu ochrony gatunku na badanym obszarze Natura 2000 i zarazem w regionie alpejskim

Obszar/Region	Oceny			
	stan populacji	stan siedliska	perspektywy	ocena ogólna
Tatry PLC 120001/ Alpejski	FV	FV	FV	FV

Informacja o gatunkach obcych, inwazyjnych

Nie stwierdzono gatunków obcych, inwazyjnych na badanych stanowiskach.

Informacja o zróżnicowaniu geograficznym (przestrzennym) wyników

Wobec występowania gatunku w 1 paśmie górskim, nie można spodziewać się zróżnicowania wyników ze względu na położenie geograficzne. Jedynym czynnikiem różnicującym jest w tym przypadku podłoże, a więc generalnie wapienne w Tatrach Zachodnich, a granitowe w Tatrach Wysokich. W toku badań nie stwierdzono istotnego zróżnicowania wartości wskaźników (z wyjątkiem gatunków towarzyszących, co było oczywiste i w obu tych rejonach na wszystkich stanowiskach ocenione jako właściwe – omówienie w rozdz. Wyniki, jak i ocen parametrów, w tym także perspektyw ochrony na stanowiskach w Tatrach Wysokich i Zachodnich.